

En rullende offentlighed

For at lede efter det europæiske fællesskab kørte 54 unge kunstnere og studerende en stor blå bus gennem Europa. Ekspeditionen blev til ved hjælp af frivillig arbejdskraft. Økonomien gav nervøse maver, og sprogforskelle var en barriere, men nogle af deltagerne fortæller, at de fik skabt det, de selv kalder en 'rullende europæisk offentlighed'.

Af Pelle Korsbæk Sørensen, DEO

I sommeren 2007 kørte en bus gennem Europa med stop i otte forskellige byer. På sæderne sad unge kunstnere, studerende, musik-, film- og teaterfolk med forskellige bud på, hvordan man kunne skabe dialog i Europa. 44 af deltagerne var danskere, ti var fra andre europæiske lande. De var alle en del af projektet Europa Ekspeditionen.

"Hvad er problemet med Europa? Det startede med så stort et spørgsmål," siger Kasper Søndergaard, som var en af idémændene bag projektet. For ham og mange andre kan EU og Europa føles som meget langt væk fra Danmark:

"Det kan virke uvedkommende, det som foregår 'dernede'. Vi mangler et tilknytningsforhold, og man har ikke noget sted at gå hen for at snakke om det."

"Vores mål var at skabe sådan et 'sted', hvor man snakker sammen", fortsætter Anne Louise Cartens, som også sad i koordinationsgruppen. Kasper tilføjer: "Man kan forstå konceptet bag Europa Ekspeditionen som en åben invitation."

Fællesskab og rum for en debat om unge europæeres håb for fremtiden var ment helt konkret. Kreativitet var et middel til at nå ud til folk – også til dem, der ikke normalt sætter ord på deres visioner for unge i Europa.

"Når bussen parkerede på pladser i europæiske byer, skabte deltagerne et sted, hvor unge offentligt kunne mødes og snakke om visioner for et fælles Europa", forklarer Anne Louise.

"Hvis vi skal være sammen i EU, skal vi kende hinanden. Det, vi gerne ville have på mikroplan, var fællesskaber og netværk mellem mennesker. Der skal jo være et sted at mødes. Jeg ved ikke, om jeg var mere europæer, da jeg kom hjem efter en måned. Jeg ved ikke helt, om man kan måle det. Men jeg ved, at der er noget, som binder os sammen på tværs af hverdagene: Nysgerrighed og tolerance er fælles for alle europæere," fortæller Anne Louise.

Et europæisk samtalekøkken

Når ekspeditionsdeltagerne myldrede ud af bussen, blev byernes pladser fyldte. I hver by, hvor ekspeditionen kom til, blev der stillet pavilloner, en minibiograf, lydudstyr og et folkekøkken frem.

"For at kunne skabe en debat om hvad EU overhovedet skal bruges til, må der være en debat, som ikke kun er på det politiske plan,"

forklarer Liv Detlif, som også var med til at koordinere ekspeditionen.

En af idéerne i bussen var Det Europæiske Folkekøkken, hvor *dagens ret* blev serveret sammen med *dagens debattemne*. Anne Louise husker tydeligt folkekøkkenet:

”Et af de steder, hvor hele konceptet gik op i en højere enhed, var den her gruppe af fortrinsvis jyske piger, som besluttede sig for at lave et folkekøkken. For hvornår snakker man bedst? Det gør man over maden. Konceptet var at tage lokale opskrifter med videre på turen. Det startede med dansk smørrebrød i Berlin, og så tog de så en tysk opskrift med til Polen og så videre. Kommunikation og dialog blev til gennem madlavning.”

Tilladelserne til for eksempel et åbent køkken var klaret på forhånd, men ikke uden besvær. En koordinationsgruppe havde stået for idéudvikling, planlægning og ansøgninger til penge og tilladelser inden afrejse. Men i Rumænien, som netop var blevet optaget i EU, var det nær gået galt. Sibiu, som i 2007 var europæisk kulturby, var den tredje by ekspeditionen besøgte, og tilladelsen til at bruge en plads var ikke i hus. Det var først, da en deltagers rumænske fætter gik på rådhuset for at oversætte og fremlægge ekspeditionens sag, at der blev givet grønt lys. Europa Ekspeditionen fik henvist en fin plads med springvand til det store fællesarrangement – hvis deltagerne altså lovede ikke at træde på græsset.

Lærte om demokrati af ti-årig rumænsk dreng

Ud over problemer med tilladelser bød Sibiu desuden på en af de største menneskelige oplevelser på turen, beskriver Liv:

”Vi mødte en lille dreng til en af præsentationerne. Han var nok ti år. Han sidder med sin bedstemor, som stolt fortæller, at drengen er EU-klasserepræsentant. Vi spørger, om han ikke vil fortælle, hvad det går ud på. Og han fortæller så, at alle rumænske – jeg tror, at det var 3. klasser udvælger en repræsentant, som tre til fire gange om året mødes med den lokale borgmester og taler om EU. Repræsentanterne går tilbage til klasserne og fortæller deres klassekammerater om de her ting, som faktisk er ret komplicerede. Det er så en måde at bringe nærdemokrati ind i klasserne. Og dér tror jeg lige, at vi alle sammen fik rystet vores fordomme om, hvor man skulle lære noget om demokrati fra,” beskriver Liv.

For hende var opholdet i Rumænien en stærk oplevelse af europæisk fællesskab. Hun står tilbage med en fornemmelse af, at danskere kan lære noget om formidling af EU af den rumænske tilgang til nærdemokrati.

Farverig debat om europæisk politik

Rammerne for ekspeditionen skulle være åbne, for at man kunne samle både kunstnere og politisk interesserede unge i gruppen, fortæller Anne Louise. På turen blev der lavet en film om unge europæeres hverdag, og der blev spillet improviseret teater, hvis tema skiftede fra by til by. For koordinationsgruppen var det vigtigt, at der også var en politisk vinkel på projekterne: Turen gennem Europa skulle skabe et omvandrede sted, hvor man kunne snakke om demokrati og fællesskab i Europa, men ikke blot med ord. Hele kroppen skulle inddrages.

”Målet var at lave præsentationer, som satte gang i en anderledes farverig, levende, europæisk debat, der brød med vante forestillinger om, hvordan det sted ser ud, hvor man diskuterer europæisk politik. Vi havde en meget pågående tilgang til folk. Vores folder blev

oversat til lokalsproget i hver by, og den fandtes selvfølgelig også på engelsk. Vi gik folk i møde og sagde: 'Hej, vi kommer fra Danmark'. I baggrunden blev der vist film, folk lavede teater, og der var mad," beskriver Anne Louise med en entusiasme, som var hun stadig på en af pladserne.

I Rumænien kom et lokalt band og spillede, og Liv fortæller, at efter Europa Ekspeditionens program sluttede, blev 100 mennesker og dansede til musikken på pladsen om aftenen. Hun fortsætter:

"Den idé, som blev skabt i koordinationsgruppen, var ikke at lave en færdig pakke, som vi bare skulle have nogen til at hoppe med på. Idéen var i stedet at få folk til selv at rejse sig, til selv at bidrage med de ting, de havde på hjertet. Og det er i virkeligheden noget af det, som jeg synes, var den største styrke."

Økonomien gav nervøse maver

At arbejde med et stort projekt som Europa Ekspeditionen, hvor budgettet lød på næsten en halv million kroner, gav flere gange medlemmerne af koordinationsgruppen en nervøs følelse i maven. Koordinationsgruppen bestod af en gruppe unge, som alle studerede ved siden af. Ingen af dem blev betalt for deres arbejde. Et mål for Europa Ekspeditionen var, at deltagerne skulle deltage ikke skulle begrænses af økonomi, men være et spørgsmål om lyst og derfor skulle deltagerne betale et minimum for selve turen rundt i Europa.

"Folk betalte 500 kroner for at køre med i bussen, og så var der lidt ekstra til overnatning. Det var en meget stor målsætning at det ikke skulle koste noget særligt, men det blev også meget sværere at planlægge," siger Anne Louise. Hun fortæller, at det var hårdt at sidde med økonomien, når man ikke havde nogen administrativ erfaring. Det var 'learning by doing'. Selve processen med at søge fonde og skrive ansøgninger satte koordinationsgruppens sammenhængskraft på prøve, og Anne Louise savnede under vejs en konsulent.

"De sidste måneder op til afrejse gav os en lille prikken i maven. Svarene på om vi fik bevillinger til projektet, kom først ret sent. Vi har skrevet, og det siger jeg uden at blinke, 100 til 200 ansøgninger. Til sidst endte vi med at have en rigtig god standardansøgning, så det blev nemmere og nemmere. Efter at have haft møder med de forskellige, som kunne give finansiering, lærte man også, hvad de gik efter," siger Anne Louise.

Det er for meget det her

Var der et tidspunkt, hvor I tænkte: 'Det er for stort det her. Det er for meget.'

"Ork ja. Flere gange. Fem dage før vi skulle af sted ringede Kasper til mig og Anne Louise på Roskilde Festival og fortalte, at buschaufføren var gået ned med stress. Så måtte vi finde en ny, som kunne køre rundt i Europa i en hel måned. Jeg tænkte flere gange: det her kan floppe 'big time', men det gjorde det ikke. Det handler simpelthen om at sætte overlæggen et realistisk sted.

Et godt råd er: Start ud med nogle mennesker, man stoler på, men som man også godt kan lide. Man skal kunne snakke med nogen, om at man har det dårligt til tider. Det er svært bare at gøre det som et stykke arbejde,” siger Liv.

Koordinationsgruppen bestod af ni personer og Anne Louise beskriver: ”Når én gik lidt ned, måtte en anden tage over. Når det blev hårdt, så kom der en i røret, som sagde: 'Vi gør sådan og sådan.' Men hvis vi havde siddet og talt timer, havde det ikke kunne betale sig.”

Liv følger op på Anne Louises svar og siger: ”Og dog. Jeg ville ikke have været foruden. Jeg har anvendt det, jeg har lært. Jeg har udviklet mig. Vi havde idéen, udviklede konceptet og udførte projektet!”

Faktaboks:

Europa Ekspeditionens rejse varede præcis en måned i sommeren 2007.

10/7 København (Danmark)

11/7 Berlin (Tyskland)

15/7 Krakow (Polen)

19/7 Sibiu (Rumænien)

23/7 Budapest (Ungarn)

27/7 Bologna (Italien)

31/7 Paris (Frankrig)

5/8 Rotterdam (Holland)

8/8 Bruxelles (Belgien)

10/8 Ekspeditionen sluttede i Bruxelles. Bussen kørte hjem til København.

Ordforklaring: Offentlighed

Som samfundsvidenskabeligt fagudtryk betegner offentlighed eller *borgerlig offentlighed* en social og kulturel sammenhæng, hvori borgere i et borgerligt liberalt samfund udveksler idéer, vurderinger og kritik vedrørende fælles

anliggender. Offentlighed forudsætter, at mange mennesker har reel mulighed for indbyrdes kommunikation, dvs. adgang til fx forsamlingshuse, aviser og elektroniske medier. Offentligheden er ikke en del af staten; den er et selvstændigt forum, et abstrakt rum, hvor den statslige politik kan underkastes kritisk vurdering. Gennem deltagelse i offentligheden udvikles ideelt set også borgernes politiske dømmekraft. (Den Store Danske Encyklopædi, Gyldendal, bind 14, Napoleon - Panaitios)

Arbejdsspørgsmål

1. *Diskuter hvor man som ung kan debattere fællesskab i Europa?(I Danmark og på tværs af grænserne)*
2. *Ville du bruge energi og tid på et projekt som Europa Ekspeditionen uden at få løn for det?*
3. *Kan og skal kunst og happenings bruges i forbindelse med politik?*
4. *Er kunst og kreativitet en vigtig del af den offentlige debat om EU?*
5. *Er det rigtigt, som Anne Louise mener, at nysgerrighed og tolerance er fælles for alle europæere?*

Artiklen er forfattet af: Pelle Korsbæk Sørensen

Redaktion: Marianne Kirk

Layout: Rasmus Nørlem Sørensen

Udgivet af **Oplysningsforbundet DEO** med støtte fra Dansk Folkeoplysnings Samråd, 2009